

Nyhetsbrev - Folkehelsearbeid 2/2019

Dette brevet går til landets fylkesmannsembeter, fylkeskommuner og kommuner, og inneholder informasjon fra Helsedirektoratet av relevans for lokalt og regionalt folkehelsearbeid. Brevet inneholder ingen bestillinger eller oppdrag. Kategorier og temaer i nyhetsbrevene varierer.

Ny folkehelsemelding: Gode liv i eit trygt samfunn

Eldre- og folkehelseminister Åse Michaelsen har lagt fram stortingsmelding om folkehelsepolitikken, "[Meld. St \(2018-2019\) "Folkehelsemeldinga – Gode liv i eit trygt samfunn"](#)". Regjeringen vil forsterke innsatsen på tre utvalgte områder: tidlig innsats for barn og unge, forebygging av ensomhet og mindre ulikhet i helse. Disse tre områdene omtales grundig i meldingen. Meldingen bygger for øvrig på Meld. St. 19 (2014-2015) "Folkehelsemeldingen – Mestring og muligheter". Videre inneholder meldingen omtale av den norske folkehelsemodellen der folkehelseloven er et sentralt utgangspunkt.

Folkehelseprofiler for fylkene 2019 er publisert

Tema i 2019 er trygghet og trivsel i oppveksten. Profilene viser blant annet en rekke indikatorer for skole, utdanning og inntekt i tillegg til indikatorer for helse og helserelatert atferd, og de viser en stor variasjon mellom fylkene når det gjelder frafall i videregående skole. Det er utarbeidet en helt ny indikator som viser mottakere av stønad til livsopphold. Dette omfatter uføretrygd, arbeidsavklaringspenger, arbeidsledighetstrygd og overgangsstønad for enslige forsørgere og tiltaksmottakere.

Profilene følger samme oppsett som kommune- og bydelsprofilene som ble publisert i februar. Årets folkehelseprofiler for fylkene kan lastes ned [FHIs nettsider](#).

Program for folkehelsearbeid i kommunene- konferanse avholdt og arbeid fremover

Konferansen Program for folkehelsearbeid i kommunene 2019 ble avholdt 28.-29.mars med over 300 deltakere fra både kommuner og fylkeskommuner, kompetansemiljø, frivillige organisasjoner og statlige aktører.

Konferansen belyste alle delene av Program for folkehelsearbeid i kommunene, og det ble avholdt ni seminarer innenfor hovedtemaene: kunnskap og forskning, samarbeid og systematisk folkehelsearbeid. Presentasjoner fra konferansen ligger nå tilgjengelig på Helsedirektoratet.no.

Det ble presentert en ny nettside på Forebygging.no med oversikt over alle tiltakene som utvikles innen programmet og en ny undersøkelse om samarbeidsorganene gjort av Sintef.

KS, Helse- og omsorgsdepartementet, Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet arbeider for tiden med en langtidsplan for Program for folkehelsearbeid. Den skal konkretisere hva de fire aktørene skal arbeide med innenfor programmet i årene som kommer. For at de nasjonale tiltakene skal treffe behovene til kommunene er det ønskelig å få innspill til hva kommuner trenger og ønsker av støtte. Se dokumentet på Helsedirektoratet.no.

Innspill sendes på dokumentet til hibra@helsedir.no innen 1.6.19.

Tiltakene i program for folkehelsearbeid i kommunene finnes nå på Forebygging.no

Program for folkehelsearbeid i kommunene er en 10-årig satsing (2017-2027) hvor hovedmålet er å fremme befolkningens psykiske helse og livskvalitet, og et godt rusmiddelforebyggende arbeid. Barn og unge er programmets prioriterte målgruppe. En del av programmet omfatter tiltaksutvikling ute i kommunene. Dette utviklingsarbeidet skal ta utgangspunkt i lokale utfordringer og søkes forankret i kommunens planer. Alle tiltakene som utvikles skal evalueres.

På Forebygging.no kan man nå finne opplysninger om alle tiltakene som til nå er igangsatt i landets kommuner, som del av programsatsingen. Her beskrives tiltakene og evalueringssopplegg. Beskrivelsene kan gi nyttig informasjon og inspirasjon til kommuner som møter samme type utfordringer.

Fritidsklubber i et folkehelseperspektiv – ny rapport

To generasjoner norske ungdommer har vokst opp med fritidsklubber, og fritidsklubber i Norge har blitt begrunnet med en blanding av sosialpolitiske og kulturpolitiske argumenter for klubbens eksistens og aktivitetene som klubbene tilbyr. Når fritidsklubbene ses som sosiale møteplasser, gjør dette klubbene til en interessant arena for det statlige folkehelsearbeidet. I de store trekk er det små folkehelsemessige forskjeller mellom ungdom som går på fritidsklubb eller på ungdomshus, og ungdommer som ikke gjør det. Ungdom med utfordringer som faller inn under folkehelsepolitiske problemstillinger, er likevel i noen grad å finne på fritidsklubber i store og mellomstore kommuner, og de er der ofte. Disse ungdommene har likevel sterkere sosiale relasjoner med jevnaldrende enn ungdom som ikke går på fritidsklubb. Det er mulig å tenke seg at det er miljøet på fritidsklubben som har gitt dem muligheten til å knytte slike relasjoner.

Last ned rapporten fra OsloMets nettsider.

Reviderte anbefalinger under Nasjonal faglig retningslinje for veiing og måling i helsestasjons- og skolehelsetjenesten – ønsker innspill

Helsedirektoratet ønsker innspill til utkast for anbefalinger om måling av vekt og lengde/høyde i helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Høringsinstansene bes om å gi tilbakemeldinger på det faglige innholdet i anbefalingene, samt å gi konkrete forslag til tydeliggjøring dersom en ser behov for det. [Høringsutkast og mer informasjon om høringsinnspill finnes her.](#)

Høringsfrist er torsdag 1. august 2019.

Reviderte anbefalinger vil inngå i [Nasjonal faglig retningslinje for helsestasjons- og skolehelsetjenesten](#).

Kontaktperson: Ida Sophie Kaasa, Helsedirektoratet, avd. barne- og ungdomshelse.

E-post: ida.sophie.kaasa@helsedir.no

Foto: Jojo Studio

Nye tall om fysisk aktivitet blant barn og unge

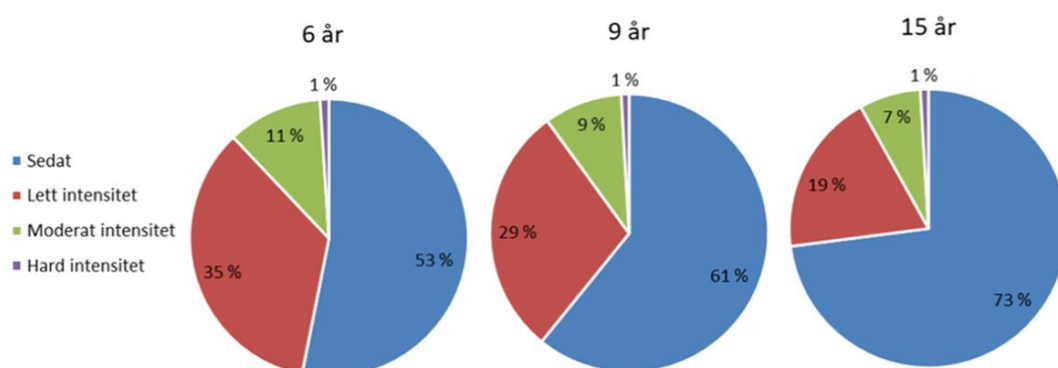
Folkehelseinstituttet har lansert en rapport der fysisk aktivitet og fysisk form i 2018 er kartlagt blant landets 6-, 9- og 15-åringere. Fysisk aktivitet er registrert med aktivitetsmåler og viser at gutter fortsatt har et gjennomgående høyere aktivitetsnivå enn jenter i alle aldersgrupper. Blant 6-åringene oppfylder omtrent ni av ti barn anbefalingen om minst 60 minutter per dag med fysisk aktivitet av moderat til hard intensitet. Blant 9-åringene tilfredsstiller 64 % av jentene og 81 % av guttene anbefalingen, tilsvarende tall blant 15-årige jenter og gutter er henholdsvis 40 % og 51 %. Det totale fysiske aktivitetsnivået har stort sett vært stabilt fra 2005 til 2018. Unntaket finner vi blant 9-årige gutter, hvor aktivitetsnivået er redusert med i gjennomsnitt ti minutter moderat til hard fysisk aktivitet per dag i perioden. Vi ser at 9- og 15-årige jenter bruker like stor del av uken i ro i 2018 som de gjorde i 2011, i samme periode har 9-årige gutters tid i ro økt med 105 minutter i uken, tilsvarende tall for 15-årige gutter er en økning med 56 minutter. Barn og unge anbefales å redusere tiden i ro. Funnene i rapporten indikerer at samfunnets innsats for å øke aktivitetsnivået og redusere fallet i fysisk aktivitet gjennom barne- og ungdomsårene ikke har vært tilstrekkelig.

De objektive målingene gir et mer presist mål av det faktiske aktivitetsnivået enn selvrapportert data. Denne kartleggingen gir oss unik kunnskap og vil derfor være et viktig beslutningsgrunnlag for landets beslutningstakere i kommuner, fylker og på nasjonalt nivå.

Mer informasjon om rapporten: [Kartlegging av fysisk aktivitet, sedat tid og fysisk form blant barn og unge](#)

Kontaktperson: Olov Belander, Helsedirektoratet, avd. miljø og helse.

E-post: olov.belander@helsedir.no

Stortingsmelding om fordeling og sosial bærekraft

Finansdepartementet har lagt frem en melding om fordeling og sosial bærekraft i det norske samfunn, [Meld. St. 13 \(2018-2019\) "Muligheter for alle – fordeling og sosial bærekraft"](#). Meldingen tar bl.a. opp ulikhet og lavinntekt i Norge i et internasjonalt perspektiv, arbeidsmarkedets og trygdeordningenes betydning for fordeling av muligheter, læring gjennom livet, ulikhet i helse, demokratisk og sosial deltakelse og erfaringer fra andre land om drivkrefter bak endring i inntektsfordelingen. I meldingen gjøres det rede for regjeringens innsats for å bidra til sosial bærekraft og motvirke ulikhet og konsekvenser av ulikhet.

Bærekraftsmålene og 2030-agendaen – arbeid i Sverige

FNs medlemsland ble i 2015 enige om den ambisiøse erklæringen "Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development" og 17 bærekraftsmål for realiseringen av denne. Agenda 2030-delegasjonen i Sverige har nylig overlevert sin sluttrapport til regjeringen ([SOU 2019:13. Verldens utmaning – världens möjlighet](#)). Rapporten omtaler rollene kommunalt og regionalt nivå har i gjennomføringen av Agenda 2030.

Informasjon om bærekraftsmålene og arbeidet i Norge finnes på [regjeringen.no](#). Vi minner også om rapporten ["Folkehelse og sosial bærekraft" \(NIBR/OsloMet\)](#) som gjennomgår sentrale forståelser og definisjoner av sosial bærekraft, sammenhengen mellom sosial bærekraft og folkehelse som begreper og politiske målsettinger, og hvordan sosial bærekraft og folkehelse kan bidra til å understøtte og forsterke hverandre i arbeidet for en mer helsefremmende og utjevningssamtunnsutvikling.

Det ligger mye omsorg i god brannsikkerhet

Vi skal bo hjemme så lenge som mulig og motta helse- og omsorgstjenester i hjemmet. For at det skal være trygt å bo hjemme, må også brannsikkerheten ivaretas.

Brannsikkerheten i hjemmet er ikke alltid god nok, og mange trenger hjelp for å være trygge i eget hjem. Samarbeid mellom helse- og omsorgstjenesten, brannvesenet og andre kommunale tjenester er viktig for å forebygge brann hos de som er sårbare og ikke klarer å ivareta egen sikkerhet.

Kommunen har et ansvar for å sørge for forsvarlige helse- og omsorgstjenester. Det betyr at helsehjelpen skal bli gitt på en slik måte at også brannsikkerheten ivaretas.

Om kort tid kommer et opplæringsopplegg til helse- og brannpersonell som er utviklet av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) i samarbeid med Helsedirektoratet og med støtte fra Gjensidigestiftelsen. Opplæringsopplegget består av et e-læringskurs om samarbeid og filmen "En dag i din uniform". Opplæringsopplegget lanseres i mai, og vil blant annet ligge her:

<https://www.dsb.no/livsviktig/>

Det skal også rekrutteres nasjonale pådrivere (helse- og brannpersonell) som skal veilede og motivere kommuner til mer samarbeid mellom helse og brann. Pådriverne ansettes i Skadeforebyggende forum og skal også ha kontakt med representanter fra DSB og Helsedirektoratet.

For mer informasjon, kontakt barbro.hatlevoll@dsb.no Mobil: 922 30 742

Vil du jobbe for et tryggere samfunn?

Eldre med hjelpebehov, rusavhengige og personer med psykiske problemer er overrepresentert i brannstatistikken, og det er behov for økt satsing på forebygging. Med prosjektet LIVSVIKTIG vil Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Helsedirektoratet, Gjensidigestiftelsen og Skadeforebyggende forum (Skafor) samarbeide om å styrke brannsikkerheten til risikoutsatte grupper.

Skafor har fått ansvar for et delprosjekt og skal ansette to personer som nasjonale pådrivere for prosjektet. Vi søker en person med brannfaglig bakgrunn og en person med helsefaglig bakgrunn til treårig engasjement. Nasjonale pådrivere skal blant annet motivere til økt samarbeid mellom helse- og omsorgstjenesten og brannvesenet i kommunene og bidra til å etablere lokale møtearenaer for tverrsektorielt samarbeid.

Finn mer informasjon og full utlysning på www.skafor.org fra 25. april 2019.

Samarbeid mot drukning

Bli med på laget – BLI EN NULLVISJONSKOMMUNE

- De siste 20 årene har vi i gjennomsnitt registrert 100 druknede per år. Det er nesten like mange som det er omkomne i trafikkulykker hvert år
- Det gjøres en massiv innsats mot trafikkulykker, og myndighetene vedtok allerede i 2002 en nullvisjon. Det forebyggende trafiksikkerhetsarbeidet har gitt uttelling. Antallet biler på veien blir stadig flere – men antallet ulykker går stadig nedover.
- Nå er det på høy tid med økt innsats mot drukning. I 2018 mistet 102 personer livet i drukningsulykker, 50 av disse i perioden mai til august
- De fleste drukningsulykker skjer ved fall fra land, under bading eller bruk av fritidsbåt.
- Ca. 80 % av dem som drukner er menn/gutter. Ca. 67 % av de druknede er over 40 år.
- Mange av ulykkene kunne vært unngått
- Hvor mange druknet i din kommune / i ditt fylke? Hvor skjedde ulykkene? Hva kan dere gjøre for å forebygge? Det må handles NÅ!

Drukningforebyggende råd (under Skadeforebyggende forum) oppfordrer alle kommuner til å sette drukning på dagsorden, kartlegge drukningsfare, gå igjennom eksisterende forebyggende tiltak og

drøfte hva som skal til for å ytterligere redusere risikoen for drukning.

Over påske vil det bli sendt ut et åpent brev til landets kommuner. Henvendelsen vil bli fulgt opp av de organisasjoner som deltar i arbeidet og gjennom media. For mer informasjon, følg med på www.skafor.org eller ta kontakt på post@skafor.org

Nasjonal strategi mot hudkreft 2019- 2023

En nasjonal strategi for å redusere forekomst og dødelighet av hudkreft i Norge er nå klar. Den skal styrke det forebyggende arbeidet mot hudkreft som gjøres av helsemyndigheter, helsetjenesten og kommunene.

Ultrafiolett (UV) stråling fra sol og solarier er den viktigste årsaken til at folk får hudkreft. Hudkreft er blant de kreftformene som har økt mest i Norge de siste ti-årene. Norge er blant landene i verden med høyest forekomst og dødelighet av føyflekkreft, som er den alvorligste formen for hudkreft.

Nasjonal UV- og hudkreftstrategi som nå er godkjent av regjeringen, har som mål å redusere veksten av hudkreft i Norge med 25 prosent innen 2040. Blant tiltakene er å gi befolkningen bedre kunnskap om UV-stråling, soling og hudkreft allerede fra ung alder, samt inkludere forebygging av hudkreft i systematisk folkehelsearbeid.

Les mer om strategien: [Direktoratet for strålevern og Atomsikkerhet](#)

Kontaktperson: Lill Tove Nilsen, e-post: lill.tove.nilsen@dsa.no

Divisjon Folkehelse og forebygging

ønsker alle en god påske!

KONFERANSER OG SEMINARER

NEMFOs årskonferanse 2019

Tid: 9. -10. mai 2019

Sted: Clarion Hotel The Hub, Oslo

Nettverk for miljørettet folkehelsearbeid (NEMFO) inviterer til årskonferansen 2019 i samarbeid med Oslo kommune – miljøhovedstaden 2019.

Tema for konferansen er byutvikling og fortetting i et samfunns- og folkehelseperspektiv.

Målgruppe for konferansen er miljørettet helsevern, samfunnsmedisinere, folkehelsekoordinatorer og andre interesserte.

Påmeldingsfristen er utløpt, men det er fortsatt ledige plasser!

Se program og påmelding: www.nemfo.no

Kontaktperson: Leder i NEMFO: randi.helland.stratveit@rogbr.no

Påminnelse –

Kurs i tilsyn med miljørettet helsevern og radon

Tid og sted: Onsdag 5. juni 2019, Gamle Museet, Dronningensgt.4, Oslo.

Trenger du å oppdatere deg om tilsyn med miljørettet helsevern og radon? Kommunene har ansvaret for å føre tilsyn med faktorer som påvirker inneklimaet i skoler, barnehager og utleieboliger. Radon i inneluft, som gir økt risiko for lungekreft, er én av disse faktorene. Kursprogram og annen informasjon finner du [her](#).

Målgruppe: Kommunale saksbehandlere og ledere med ansvar for tilsyn med miljørettet helsevern. Kurset er også åpent for personell fra kommunale eiendoms-/tekniske enheter.

Det er fortsatt ledige plasser, selv om påmeldingsfrist var 3. mai.

NYTTIGE LENKER – FOLKEHELSEARBEID

- **Helsedirektoratet:**
Folkehelse og forebygging: <https://helsedirektoratet.no/folkehelse>
Folkehelsearbeid i kommunen: <https://helsedirektoratet.no/folkehelse/folkehelsearbeid-i-kommunen>
Veivisere i lokale folkehelse tiltak: <https://helsedirektoratet.no/folkehelse/folkehelsearbeid-i-kommunen/veivisere-i-lokale-folkehelse-tiltak>
Søke om tilskudd: <https://helsedirektoratet.no/tilskudd>
- **Folkehelseinstituttet:**
Folkehelseprofiler og kommunehelse statistikkbank:
<http://www.fhi.no/helsestatistikk/folkehelseprofiler>
<http://khs.fhi.no/webview/>
Diverse - lokalt folkehelsearbeid:
<http://www.fhi.no/helsestatistikk/folkehelseprofiler/folkehelsearbeid-i-kommunen>
- **Helse- og omsorgsdepartementet:**
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/tema/folkehelse.html?id=10877>
- **Helsebiblioteket – samfunnsmedisin og folkehelsearbeid:**
<http://www.helsebiblioteket.no/samfunnsmedisin-og-folkehelse/metoder-i-folkehelsearbeidet>
- **Kommunetorget:** <http://kommunetorget.no/>
- **KS - Verktøykasse for strategisk folkehelsearbeid:** <http://www.ks.no/fagomrader/helse-og-velferd/folkehelse/verktoykasse-folkehelse/>
- **Sunne kommuner:** <http://sunnekommuner.no/>
- **Skadeforebyggende forum:** <http://skafor.org/>
- **Nettverk for miljørettet folkehelsearbeid:** <http://nemfo.no/>